

6. Fessenden J.W. Autistic Musicality: History, Theory, and Two Case Studies (Doctoral dissertation, State University of New York at Stony Brook). 2020.
7. Kern P., Rivera N.R., Chandler A., Humpal M. Music therapy services for individuals with autism spectrum disorder: a survey of clinical practices and training needs. *J Music Ther.* 2013. № 50(4). p. 274-303.
8. Kim S.A. Historical and contemporary perspectives on the development of analytical music therapy training. *Nordic Journal of Music Therapy.* 2021. № 30(3). p. 219-237.
9. Kim S. A. Historical and contemporary perspectives on the development of analytical music therapy training. *Nordic Journal of Music Therapy.* 2021. № 30(3). p. 219-237.
10. Lesley University. (n.d.). Undergraduate Program. Lesley University. URL: <https://lesley.edu/academics/graduate/clinical-mental-health-counseling-music-therapy> (retrieved at 30.04.2023).
11. Masko M.K., Music Therapy and Spiritual Care in End-of-Life: A Qualitative Inquiry into Ethics and Training Issues Identified by Chaplains and Music Therapists, *Journal of Music Therapy.* 2016. №53(4). p. 309-335.
12. New York University. (n.d.). Graduate Program. NYU Steinhardt. URL: <https://steinhardt.nyu.edu/degree/phd-music-education-specialization-music-therapy> (retrieved at 30.04.2023).
13. Ohio University. (n.d.). Music Therapy Program. Ohio University. URL: <https://www.ohio.edu/fine-arts/music/undergraduate-programs/bachelors/therapy> (retrieved at 30.04.2023).
14. Wigram, T., Saperston, B. & West, R. (Eds.). *The art and science of music therapy: A handbook.* Routledge, 1996. 483 p.

Dobrovolska R. Integrative and research approach of methodological training of art direction specialist for the application of music therapy in professional activities in the country of Europe and the USA

Professional training of music therapists is an integral part of the system of higher professional education in Europe and the USA, which requires systematic study. The key part of each study is the selection of methodological approaches to its conduct, the main conceptual ideas. As it has already been proven, the diversity of understanding of the term "music therapy" is explained by different approaches to its definition, thus, the separation of methodological approaches is a necessary condition for conducting scientific research. Methodological approaches reveal the basic theoretical propositions on which the acquirer relies in the process of revealing the theoretical foundations of the researched problem, therefore their definition is paramount in the process of conducting experimental work.

The article analyzes integrative and research approaches, which are important elements of the methodological training of artistic specialists for the use of music therapy in professional activities in Europe and the USA. Each of these approaches is considered separately: 1. Integrative approach: Integrative practice focuses on merging different theories, methods and approaches in music therapy in order to create a comprehensive and individualized program for each client. Specialists in artistic direction should be able to integrate various musical techniques, theories and methods in order to achieve the best results in working with clients. This may include the use of musical instruments, vocals, improvisation, composition, rhythm and movement. 2. Research approach: Research in music therapy is an important component of specialist training. Professionals must be able to conduct scientific research, analyze data, and evaluate the effectiveness of music therapy. This approach helps professionals develop critical thinking, use the evidence base, and adapt their practice based on new scientific discoveries.

Key words: *methodology, principles, methods, artistic training, music therapy, integrative, research.*

УДК 378.042:78(045)

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2023.93.10>

Жога Р. А.

**МОДЕЛЬ ПРОЄКТУВАННЯ ПЕРСОНАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА**

Стаття присвячена аналізу різних визначень суті та змісту понять моделювання, педагогічне моделювання, виокремлено найбільш значущі підходи до їхнього трактування. В результаті вивчення наукової літератури обґрунтовано висновок, що модель освітнього середовища закладу вищої освіти є штучно створеним знаковим образом об'єкта, що відтворює взаємозв'язки між його підсистемами та має зворотні зв'язки для коригування мети. Узагальнено основні вимоги до проєктування персонального освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва без початкової музичної освіти. Акцентовано на недостатності теоретико-методологічних знань щодо моделювання освітніх середовищ у музично-педагогічних закладах вищої освіти. Встановлено, що існує суперечність між рівнем вивченості моделювання структури освітнього середовища взагалі та недостатнім рівнем його вивченості у професійній підготовці вчителів музичного мистецтва зокрема.

У статті відмічено, що модель освітнього середовища також є педагогічною системою, що відтворює реальну систему професійної підготовки майбутніх фахівців. Встановлено, що основними характеристиками створеної моделі є її цілісність, цілеспрямованість, нейтральність, абстрагування від сторонніх деталей і параметрів.

Запропоновано модель персонального освітнього середовища професійної підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва та представлено її у вигляді трьох блоків: методологічно-цільового, змістовно-діяльнісного та діагностично-коригувального. Вказано припущення, що результатом проєктування персонального освітнього середовища

професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва без початкової музичної підготовки є формування фахової компетентності вказаної категорії здобувачів.

Ключові слова: педагогічне моделювання, проєктування, проєктування персонального освітнього середовища, професійна підготовка вчителів музичного мистецтва без початкової музичної освіти.

Необхідність змін в організації вищої освіти спонукає до інноваційної діяльності у цій сфері, спрямованої на пошук нових шляхів структурування системи освіти. Це призводить до появи нового напрямку в науково-педагогічній діяльності – проєктування змісту та структури освітнього середовища.

Сучасні тенденції розвитку сучасної педагогічної науки вимагають детального аналізу та творчого переосмислення досягнень науковців у галузі педагогічного проєктування та оптимального використання освітніх інновацій у процесі підготовки майбутніх фахівців, зокрема вчителів музичного мистецтва.

Науковці намагаються знайти способи структурування педагогічних систем з метою приведення їх до відповідності з сучасними запитами суспільства. Існує достатня кількість теоретико-методологічних знань про моделювання освітніх середовищ, але рівень їхньої розробленості не відповідає вимогам музично-педагогічної освіти. Питання створення моделі персонального освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва вимагає ґрунтовного наукового аналізу. Це підсилюється наявністю на музичних факультетах педагогічних ЗВО здобувачів без початкової музичної освіти.

Створенню персонального освітнього середовища професійної підготовки вчителів музичного мистецтва без початкової музичної освіти передують створення його моделі, яка є прямим схематичним відображенням його структури, властивостей, характеристик, процесів, ситуацій. Аналіз напрацьованих науковцями вказує на те, що залишається не вирішеною низка питань щодо впровадження педагогічного проєктування в моделювання освітнього процесу закладів вищої освіти. Таким чином існує суперечність між рівнем вивченості моделювання структури освітнього середовища та недостатнім рівнем його вивченості у професійній підготовці вчителів музичного мистецтва.

Питання проєктування та моделювання освітнього процесу знаходиться в колі наукових інтересів таких науковців як С. Балакін, А. Биков, О. Букатова, О. Гриб'юк, І. Зязюн, Л. Карпова, О. Коберник, О. Кудря, Р. Кравець, І. Маріонда, О. Новська, Г. Ушамірська, А. Цимбалару, О. Ярошинська.

Дослідники С. Бондар, Н. Брюханова, О. Вознюк, О. Герасимчук, Г. Дегтярьова, Є. Лодатко, С. Мартиненко, Р. Мартинова, О. Матвієнко, В. Стинська, Л. Хоружа, Ю. Шапран, розкривають суть педагогічного моделювання та розглядають його як схематичне представлення ключових характеристик педагогічних систем та процесів. Науковці визначають провідні ознаки педагогічного моделювання, а саме гнучкість, реалістичність, інноваційність, педагогічна значущість.

Однак, не дивлячись на ґрунтовні розробки вчених, залишається невирішеною низка питань щодо проєктування освітнього середовища в закладах вищої освіти взагалі та проєктуванням моделі персонального освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва зокрема.

Метою статті є узагальнення поглядів науковців щодо змісту понять педагогічне проєктування, моделювання, виокремлення найбільш відомих підходів до їхнього трактування, уточнення суті проєктування моделі персонального освітнього середовища професійної підготовки вчителів музичного мистецтва без початкової музичної освіти.

Педагогічне проєктування освітнього середовища є складним і тривалим процесом, який включає низку підпроцесів, що взаємодіють між собою, без яких проєктування є неефективним [1].

Досягнення бажаних результатів вимагає детального аналізу та опрацювання педагогічних процесів та систем, пошуку шляхів їх удосконалення та розвитку, створення нової системи спочатку в прогнозованій моделі, а потім у реальному об'єкті проєктування. Тому вважаємо за необхідне звернути увагу на моделювання в межах загальної проблеми проєктування персонального освітнього середовища. Розглянемо підходи до трактування поняття «модель» більш детально.

У методології науки поняття «модель» (від лат. *modus* – міра) є аналогом певної частини природної або соціальної реальності. Вона використовується як заміник або представник об'єкта, явища чи системи у дослідженні. Модель може бути умовним образом або зразком якого-небудь об'єкта чи системи об'єктів. Важливою особливістю моделі є її аналогічність, подібність, рівність, схожість чи тотожність до оригіналу у якомусь відношенні [2, с. 13].

Згідно з філософським словником модель – це інформаційне або математичне, фізичне, символічне, описово-макетне відтворення оригіналу (прототипу), що відображає, імітує, відтворює принципи його внутрішньої організації або функціонування, певні властивості, ознаки, характеристики [3, с. 149].

Аналіз наукових джерел дозволив зробити висновок, що поняття модель вчені розглядають, як матеріальний або уявний об'єкт, який використовується у процесі мислення для заміщення об'єкта-оригіналу в дослідженні. Це дозволяє безпосередньо вивчати модель, що є відображенням об'єкта-оригіналу, та отримувати нові знання про нього.

Модель застосовується практично в усіх сферах життя людини. Соціологи використовують її в якості узагальненого синтезованого образу об'єкта-прототипу (явища, процесу), що використовується для вивчення,

дослідження та систематизації. Це дозволяє науковцям створювати моделі соціальних явищ та процесів, що відображають їхні основні характеристики та взаємозв'язки, використовувати ці моделі для прогнозування різних соціальних ситуацій. Також соціологи розглядають модель, як абстрактне подання теорії, конкретизацію ідеї, яку можна передати емпіричним шляхом.

С. Мартиненко вважає, що у моделі повинна бути відображена цілісність процесу та взаємозв'язок основних функцій діагностичної діяльності. Крім того, модель має відповідати реальним властивостям структурних елементів змодельованої системи, повинна мати відтворювальний характер, тобто здатність бути експериментально перевіреною.

Нам імпонує думка Ю. Шапрана, який вважає що модель – це результат абстрактного узагальнення практичного досвіду, який співвідносить теоретичні уявлення про об'єкт з емпіричними знаннями про нього [4, с. 39]. Це розуміння моделі відображає підхід, який базується на взаємодії теоретичних уявлень та емпіричних даних та найбільшою мірою відповідає завданням нашого дослідження. Окрім цього ми керуємось тим, що основна вимога до моделі – це її відповідність реальній дійсності, суттєвим властивостям об'єкта та адекватність.

Об'єктом нашого дослідження є персональне освітнє середовище професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, модель якого, відповідно до визначення С. Гончаренка, розглядатимемо, як штучно створену систему елементів, що відображає певні властивості, аспекти та взаємозв'язки досліджуваного об'єкта з певною точністю [5, с. 120].

Сьогодні дослідники розглядають концептуальні моделі, які мають значно більші можливості для відтворення реальних об'єктів.

Концептуальна модель формується як результат взаємодії структурних та статистичних компонентів, які входять до її складу та слугують оперативним образом. Структурні компоненти пов'язані з аналізом проблемної ситуації, а статистичні компоненти використовують загальновідому інформацію [6, с. 310]. У своєму дослідженні Г. Дегтярьова також підкреслює нагальну потребу у зосередженні уваги на концептуальних моделях [7, с. 195-216].

У дослідженні Л. Хоружої відмічено, що моделі будуються з метою отримання нових знань про об'єкт. Вона вважає, якщо модель є пізнавальною, то вона може змінювати об'єкт у процесі дослідження та накопичувати нову інформацію про нього. Ми згодні з думкою дослідниці, оскільки розглядаємо модель як умовно прогнозовану та матеріально реалізовану систему, яка, відображаючи або відтворюючи об'єкт дослідження, може замінити його та вдосконалюватися.

О. Матвієнко зазначає, що залежно від об'єкта дослідження існує два підходи в процесі моделювання. Перший підхід – це модель-замінник, застосовується для відтворення реальних ситуацій, коли на попередньому етапі всі маніпуляції відпрацьовуються з моделлю, на наступному етапі – з реальним об'єктом. Проте, такий підхід не завжди ефективний, оскільки ми можемо моделювати лише відомі реалії, а не передбачати нові. Другий підхід – модель-зразок, передбачає прогностичний підхід до моделювання. В цьому випадку модель відображає не лише поточний стан об'єкта моделювання, але й прогнозує його розвиток в майбутньому. Такий підхід нам більше імпонує, оскільки дозволяє створювати більш гнучкі та адаптивні моделі, які можуть бути використані для моделювання процесу професійної підготовки вчителів музичного мистецтва.

Отже, ухвалено рішення щодо проектування моделі персонального освітнього середовища професійної підготовки вчителів музичного мистецтва без початкової музичної підготовки як штучно створеного знакового образу об'єкта, що відтворює взаємозв'язки між його підсистемами та має зворотні зв'язки для коригування мети.

Модель освітнього середовища професійної підготовки означеної категорії здобувачів є також педагогічною системою, що відтворює реальну систему професійної підготовки майбутніх фахівців. Основними характеристиками створеної моделі є її цілісність, тобто відображення всіх взаємозв'язків та елементів; цілеспрямованість, яка передбачає відповідність її компонентів поставленій меті та очікуваним результатам; нейтральність відносно суб'єктивних оцінок учасників процесу моделювання; абстрагування від деяких деталей і параметрів, які можуть бути виключені з нашої моделі.

Створення моделі включає в себе застосування загальнонаукового принципу зв'язку між цілим та окремими елементами, де комбінація та взаємодія компонентів породжує нові якості – оновлену модель. Однак для успішної реалізації такого процесу необхідні теоретичні та методичні пояснення, без яких модель може залишитись лише схемою або абстракцією та не мати практичного застосування.

Результати експериментальної роботи на констатувальному етапі підтверджують, що основним показником успішності функціонування персонального освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва без початкової музичної освіти є якість їхньої професійної підготовки, тобто рівень сформованої фахової компетентності.

Модель є графічним або символічним відображенням системи підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва, яке відображає її цілісність та зв'язок мети з проєктуванням персонального освітнього середовища. Вона відповідає реальним характеристикам сфер середовища та системи підготовки майбутнього фахівця, забезпечує можливість їх відтворення та експериментальної перевірки (рис. 1).

Методологічно-цільовий блок	Зовнішні вимоги: наявність знань, умінь, практичних навичок, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, здатність здійснювати професійну діяльність.		Мета: спроектувати ПОС професійної підготовки майбутніх учителів, як засіб формування фахової компетентності.		Внутрішні вимоги: вміння здійснювати музично-виконавську діяльність; організувати учнівські музичні колективи та гуртки; володіти новітніми освітніми технологіями; проявляти навички до самоосвіти та самоорганізації.	
	Підходи: середовищний, системний, синергетичний, діяльнісний, адаптивний, компетентнісний, акмеологічний.			Принципи: науковості, прогностичності, студентоцентризму, диференціації та персоналізації, варіативності, партнерства.		
Змістовно-діяльнісний блок	Етапи методики проектування ПОС					
	I. Підготовчий етап проектування ПОС					
	- діагностика сформованості фахової компетентності аналізованої категорії здобувачів вищої освіти;					
	- визначення основних сфер ПОС;					
	- визначення критеріальної бази перевірки дієвості спроектованого ПОС через застосування факторно-критеріального моделювання.					
	II. Основний етап проектування ПОС					
	- наповнення змісту основних сфер ПОС:					
	Мотиваційно-соціальна		Креативна		Когнітивно-діялісна	
	Особистісна					
	Форми: заняття, конкурси, фестивалі, відео уроки, відвідання закладів культури, участь у проведенні круглих столів, бесід з діячами мистецтв, артистами, науковцями, участь в гуртках, секціях.					
- побудова персональної освітньої траєкторії здобувачів без початкової музичної освіти на основі діагностування та залучення змісту сфер ПОС;						
- запровадження навчання у парах змінного складу через залучення здобувачів освіти старших курсів у якості менторів;						
- організація діяльності менторів на основі матричного підходу;						
- втілення в освітній процес факультативу «Музична допомога (баян, акордеон)».						
III. Перевірочно-рефлексивний етап						
Компоненти фахової компетентності						
Мотиваційно-ціннісний компонент		Творчий компонент		Когнітивно-діялісний компонент		
Особистісний компонент						
Методи: навчання у парах змінного складу, кейс-метод, метод проєктів, навчальні тренінги.						
Засоби: адаптований нотний матеріал, музичні інструменти, відеоматеріали, діагностична карта ментора, карта самодіагностики здобувача освіти, експрес програма для усунення недоліків музичної підготовки, анкетування, тестування.						
Діагностично-коригувальний блок	Об'єкти моніторингу: ПОС, фахова компетентності здобувачів освіти.					
	Моніторинг стану персонального освітнього середовища: - факторно-критеріальна модель; - метод експертної оцінки.			Моніторинг сформованості фахової компетентності: - комплекс відповідних методик, тестів.		
	Очікуваний результат: сформованість персонального освітнього середовища професійної підготовки учителів музичного мистецтва без початкової музичної освіти, що забезпечує формування фахової компетентності.					

Рис. 1. Модель проектування персонального освітнього середовища професійної підготовки вчителів музичного мистецтва без початкової музичної освіти

У процесі створення моделі визначаються не тільки її елементи, складові та блоки, але й встановлюються між ними зв'язки. Для цього необхідно встановити суть поняття «зв'язок» за цих умов. Зв'язок характеризує взаємодію між елементами системи, яка проявляється як певний обмін. В дослідженні буде відтворена лінійна система з прямими та зворотними зв'язками, які охоплюють підсистеми.

Модель представлена у вигляді трьох блоків: *методологічно-цільового*, *змістовно-діялісного* та *діагностично-коригувального*. Маємо припущення, що такий конструкт забезпечить у проєктованому освітньому середовищі постійний цілеспрямований та послідовний вплив на дієвість формування фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва через сполучення таких взаємопов'язаних складників:

- мети;
- методологічних засад (підходи, принципи);
- компонентів фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва;
- операційно-діялісної складової формування фахової компетентності в проєктованому середовищі;
- етапів досліджуваного процесу;
- критеріїв та показників персонального освітнього середовища;
- рівня сформованості ПОС, що забезпечує досягнення прогнозованого результату.

Блочне структурування досліджуваного процесу професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у проєктованому середовищі відображає взаємозв'язки складових елементів системи. Таке структурування є лише формальним, оскільки компоненти системи взаємодіють один з одним та доповнюються, створюючи цілісний процес проєктування персонального освітнього середовища.

Методологічно-цільовий блок моделі включає наукові підходи (середовищний, системний, синергетичний, діяльнісний, адаптивний, компетентнісний, акмеологічний), принципи (науковості, прогностичності, студентоцентризму, диференціації та персоналізації, варіативності, партнерства), та функції (освітня, методично-технологічна, інтегрувальна, регулювальна), які визначають загальну спрямованість професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва без початкової музичної освіти.

Цей блок дає уявлення про загальну спрямованість музично-педагогічної освіти, яка визначається зовнішніми цілями (суспільними вимогами держави до майбутніх фахівців) та внутрішніми цілями (особистісними цілями та потребами майбутніх учителів музичного мистецтва), що визначають професійну підготовку майбутніх педагогів. Орієнтація на інноваційне освітнє середовище, сприятливе для формування фахової компетентності майбутнього вчителя, є головною метою цього блоку моделі.

Змістовно-діяльнісний блок включає методику створення персонального освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у запропонованих умовах (реалізується через підготовчий, основний та коригувально-рефлексивний етапи) та організаційно-освітні умови його функціонування (залучення здобувачів старших курсів в якості менторів, адаптований нотний матеріал, музичні інструменти, відеоматеріал, діагностична карта ментора, карта самодіагностики здобувача освіти, експрес програма для усунення недоліків, анкетування, тестування).

Діагностично-коригувальний блок презентує систему заходів, що забезпечують моніторинг персонального освітнього середовища та сформованості фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва без початкової музичної підготовки.

Висновки. Прогнозованим результатом проєктування персонального освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва без початкової музичної підготовки є формування фахової компетентності вказаної категорії здобувачів.

Подальше дослідження спрямоване на проведення педагогічного експерименту щодо проєктування та перевірки дієвості персонального освітнього середовища професійної підготовки вчителів музичного мистецтва без початкової музичної підготовки.

Використана література:

1. Ярошинська О. О. Теоретичні і методичні засади проєктування освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи: дис... доктора пед. наук; 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Житомир, 2015. 544 с.
2. Словник-довідник з курсу «Філософії» для студентів 2, 3, 4 курсів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання / Укл. А.Г. Чичков, О.М. Башкеєва, О.М. Патеріло. Дніпропетровськ: ДВНЗ УДХТУ, 2014. 20 с.
3. Велика Українська енциклопедія. Тематичний словник гасел з напрямку «Філософські науки» (філософія, логіка, етика, естетика) / Укладачі: Арістова А. В., Шліхта І. В.; за заг. ред. д. і. н., проф. Киридон А. Київ : Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», 2019. 256 с.
4. Шапран Ю. Педагогічне моделювання у процесі формування професійної компетентності майбутнього вчителя біології. Рідна школа. (грудень). 2012. № 12. С. 39–43.
5. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям. Київ ; Вінниця, 2008. 278 с.
6. Вознюк О. В. Нова парадигма моделювання та розвитку історико-педагогічного процесу : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 550 с.
7. Дегтярьова Г. А. Теоретичні і методичні основи розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів філологічних дисциплін у системі післядипломної освіти : дис. ... д-ра пед. наук, Харків, 2017. 755 с.

References:

1. Iaroshynska O. O. (2015) Teoretychni i metodychni zasady proiektuvannia osvithnoho sere dovishcha profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly [Theoretical and methodological principles of designing an educational environment for professional training of future primary school teachers] *dys... doktora ped. nauk*. Zhytomyr, 544 s. [in Ukrainian].
2. Slo vnyk-dovidnyk z kursu «Filosofii» dlia studentiv 2, 3, 4 kursiv usikh spetsialnostei dennoi ta zaochnoi form navchannia. (2014) [Dictionary-reference from the course "Philosophy" for students of 2, 3, 4 courses of all specialties of full-time and part-time forms of education]. Ukl. A.H. Chychkov, O.M. Bashkeieva, O.M. Paterilo. Dnipropetrovsk. 20 s. [in Ukrainian].
3. Velyka Ukrainiska entsyklopediia. Tematychnyi slo vnyk hasel z napriamu «Filosofski nauky» (filosofii, lohika, etyka, estetyka). (2019). [3. Great Ukrainian encyclopedia. Thematic dictionary of slogans from the field of "Philosophical sciences" (philosophy, logic, ethics, aesthetics)] Ukladachi: Aristova A. V., Shlikhta I. V.; za zah. red. d. i. n., prof. Kyrydon A. Kyiv. 256 s. [in Ukrainian].
4. Shapran Yu. (2012) Pedahohichne modeliu vannia u protsesi formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia biolohii. [Pedagogical modeling in the process of forming the professional competence of a future biology teacher.] *Ridna shkola. (hruden)* Vyp 12. S. 39–43. [in Ukrainian].
5. Honcharenko S. U. (2008) Pedahohichni doslidzhennia: metodolohichni porady molodym naukovtsiam [Pedagogical research: methodological advice for young scientists] Kyiv, Vinnytsia. 278 s. [in Ukrainian].
6. Vozniuk O. V. (2014) Nova paradyhma modeliu vannia ta rozvytku istoryko-pedahohichnoho protsesu. [A new paradigm of modeling and development of the historical-pedagogical process] monohrafia. Zhytomyr : Vyd-vo ZhDU im. I. Franka. 550 s. [in Ukrainian].

7. Dehtiarova H. A. (2017) *Teoretychni i metodychni osnovy rozvytku informatsiino-komunikatsiinoi kompetentnosti vchyteliv filolohichnykh dystsyplin u systemi pislidiyplomnoi osvity*. [Theoretical and methodological foundations of the development of information and communication competence of teachers of philological disciplines in the system of postgraduate education]. *dys. ... d-ra ped. nauk*. 755 s. [in Ukrainian].

Zhoga R. A model of designing a personal educational environment for professional training of music teachers

The article analyzes various definitions of the essence and content of the concepts of modeling and pedagogical modeling, and identifies the most significant approaches to their interpretation. As a result of the study of scientific literature, it is concluded that the model of the educational environment of a higher education institution is an artificially created iconic image of an object that reproduces the relationships between its subsystems and has feedback to adjust the goal. The basic requirements for designing a personal educational environment for the professional training of future music teachers without primary music education are summarized. The author emphasizes the lack of theoretical and methodological knowledge on modeling educational environments in music and pedagogical higher education institutions. It is established that there is a contradiction between the level of study of the modeling of the structure of the educational environment in general and the insufficient level of its study in the professional training of music teachers in particular.

The article notes that the model of the educational environment is also a pedagogical system that reproduces the real system of professional training of future specialists. It is established that the main characteristics of the model are its integrity, purposefulness, neutrality, abstraction from extraneous details and parameters.

The model of personal educational environment for professional training of future music teachers is proposed and presented in the form of three blocks: methodological and target, content and activity, and diagnostic and corrective. The assumption is made that the result of designing a personalized educational environment for the professional training of future music teachers without initial musical training is the formation of professional competence of this category of applicants.

Key words: pedagogical modeling, design, design of personal educational environment, professional training of music teachers without primary music education.

УДК 378.134:338

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2023.93.11>

Жумбей М. М., Кончак Л. В., Приймак Л. Б.

РОЛЬ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ТУРИЗМУ ТА ГОСТИННОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Туризм та сфера гостинності – це ті напрями господарської діяльності людини, що стосовно динаміки свого розвитку значно залежать від сприятливих умов у державі. Контекст повномасштабної російсько-української війни призвів до деякої стагнації у туристичній галузі, особливо щодо напрямку виїзного туризму. На тлі цього проблема формування фахових компетенцій студентів туристичних спеціальностей набуває нових рис, пов'язаних із кризовими умовами діяльності та способами сприяти подоланню кризових і посткризових явищ. Заразом посилення євроінтеграційних зв'язків України та активізація дружніх відносин з іншими численними державами світу створюють ґрунт для позитивних прогнозів для подальшої повоєнної розбудови туристичної ніші. З огляду на викладене, це означає й деяку трансформацію програм професійної підготовки здобувачів туристичних спеціальностей. А саме в тих її аспектах, які адаптують систему підготовки до іноземного досвіду та сприяють інтеграції української системи туризму в європейську та світову загалом. Передусім це вимагає належного знання іноземних мов (принаймні англійської як мови міжнародної комунікації) – першочергового інструменту втілення амбітних інтенцій у галузі туризму. **Мета статті** – проаналізувати та окреслити роль формування іноземної компетентності майбутніх фахівців сфери туризму та гостинності в умовах війни з урахуванням наявного подієвого контексту та можливостей розвитку туристичної галузі в близькій повоєнній перспективі. Зазначена мета визначила фокус уваги не тільки на перспективах, але й на способах максимального поживлення туризму в поточній ситуації воєнного стану. Наголошено на саме тих моментах, де належний рівень сформованості іноземної компетентності тотожний відкриттю й реалізації нових можливостей навіть у такий кризовий час війни. Формування іноземної компетентності майбутніх фахівців туристичної ніші щодо функціональної ролі визначене як засіб розширення закордонних кар'єрних можливостей випускників туристичних напрямів. Відзначено роль іноземної компетентності для втілення потенціалу віртуального та воєнного (dark) туризму в синхронній та діахронній (перспективній) площинах.

Ключові слова: іноземна компетентність, іноземна мова, воєнний стан, воєнний туризм, сфера гостинності, туристична галузь.

Унаслідок стрімких глобалізаційних процесів на початку ХХІ століття особлива увага приділяється освіті, спрямованій на підготовку особистості до функціонування в полікультурному суспільстві. Це передбачає вміння використовувати більше ніж одну мову, а також співпрацювати з представниками різних культур, національностей і релігій, різних соціальних середовищ [12, с. 55]. У парадигмі професійної підготовки студентів сфери туризму й гостинності іноземна мова має принципове значення не тільки загальноосвітньої,